

KTIVNOSTI ITALJANSKIH ČET V ŠPANJI

isti obnovili prodiranje
je proti Valenciji

OPOR PROTI VOJ-
NI V FRANCIJI

13. jun. — Virginio Gay-
urendnik lista Il Giornale
Italia, piše, da je francoska
cenzura v prilog španski
vladi vzrok, da se je bri-
la italijanskih legionarjev
v Španijo.

Italijanski italijanski legionar-
je spet aktivni v Španiji. "Sto-
ni vojni" pravi Gayda. "Če-
so spet v akcijo, ker Fran-
salaga špansko vlado z oro-
je in bojnim materialom."

Gayda tudi citira imena fran-
generalov in drugih vi-
šnih častnikov, ki so v službi
neme vlade in se borijo proti
enikom.

13. jun. — Francija, 13. jun. —
španska armada 20,000 mož
je približala Castellon de la
Plani v svojem prodiranju proti
enici, glavnemu pristani-
mestu lojalistične Spa-
je ob Sredozemskem morju.
rmbna črta, ki je ovirala
diranje fašistov proti mor-
je bila večer pretrgana in
ada generala Miaje se je u-
mila iz Albocercija proti
enici.

Poročilo iz fašističnih virov
glasi, da so prve čete že pro-
de Castellona, dočim loja-
tridjo, da so bili uporabi-
ljeni pri Villafamesu, de-
šeli severozapadno od ome-
nega mesta.)

13. jun. — Bivši premier
Flandin je večer pozval
pristaje, naj vodijo opozi-
proti vojni. Izjema naj bi
le v slučaju sovražnega na-
na Francijo. V govoru na
venciji svoje stranke je
ndin dejal, da se je nevar-
izbruh vojne v Evropi po-
la in priporočil je arbitra-
ki naj bi preprečila kon-
Obdolžil je Daladierjevo
de mešavanja v špansko ci-
vojnjo. Dalje je rekel, da
il pred nekaj tedni priprav-
mobilizirati armado, ko je
oslovaški pretela nevarnost
naje nemške oborožene sile.
je urgiral nevtralnost v špa-
civilni vojni, kar bi pospeši-
ogajanje glede sklenitve pri-
jskega pakta z Italijo.

tres zamajal
evropske države

je ubiti in dvajset
ranjenih v Belgiji

13. jun. — Potresni
ki, ki so imeli izvor v Sever-
morju, so zamajali pet dr-
od Angije do Porenja. Naj-
sta bili prizadeta Belgija in
na Francija.

Italija utrjuje pomorske baze

Angleški vojaški krogi
alarmirani

London, 13. jun. — Angleški
mornariški krogi so vznemirje-
ni zaradi poročil, da Italija ut-
juje svoje pomorske baze ob
Sredozemskem in Egejskem
morju. Kljub strogi italijanski
cenzuri, je prišla v London vest,
da Italija gradi novo pomorsko
bazo na otoku Lerosu v Egejs-
kem morju. Ta je eden otok v
grupi otokov v tem morju, ki ga
je Italija dobila po vojni s Tur-
čijo l. 1912. Ta otok je Italija
izpremenila v močno trdnjavo.
Informacije, ki jih je Anglija
dobila, se glasio, da je ta otok
bolj utrjen kakor Malta, angle-
ški otok v bližini Sicilije.

Na podlagi nedavno sklenje-
nega dogovora med Anglijo in
Italijo bi morala slednja obe-
stati pr.o o gradnji novih po-
morskih baz, kar pa se ni zgo-
dilo. Po statističnem poročilu,
ki ga je italijanska vlada prav-
ko objavila, utrdbe, ki jih je
Italija zgradila na otoku Lero-
su, se lahko primerjajo utr-
bam v Gibraltarju.

Lewis miri frak- cije v avtni uniji

Clani eksekutive unije
v Washingtonu

Washington, D. C., 13. jun. —
Konferenca med Johnom L.
Lewisom, načelnikom Odbora za
industrijsko organizacijo, in 24
člani eksekutivnega odbora uni-
je združenih avtnih delavcev, se
je vršila večer. Trajala je šest
ur, toda objavljena ni bila nobe-
na izjava, ali je Lewis kaj do-
segel s svojim posredovanjem,
da ustavi frakcijske boje in
vzpostavi harmonijo v avtni u-
niji. Vodja ene frakcije je Ho-
mer Martin, predsednik unije,
druga pa Richard T. Franken-
steene, podpredsednik. Martin je
nedavno odstavil Frankensteena
kot pomožnega predsednika.
Lewis je poveljal reporterjem,
da se bo konferenca danes obno-
vila.

Tu se širijo govorice, da bo
Martinova grupa skušala potis-
niti Frankensteena, podpredsed-
nika Mortimerja in tajnika bla-
gajnika Addeasa iz eksekutive.
Pred dvema tednoma so člani
eksekutivnega odbora soglasno
izrekli zaupnico Martinu, toda
poznejše aktivnosti podpredsed-
nika Frankensteena so povzročile
razkol.

Velike poplave v se- vernem delu Švedske

Stockholm, Švedska, 13. jun. —
Vojaške čete in letala poma-
gajo prebivalcem v severnem de-
lu Švedske, kjer divjajo povod-
nji, katere je povzročilo deževje
in tajajoči se sneg v hrihrib. Več
tisoč akrov zemlje je pod vodo in
škoda znaša doslej čez \$2,500,-
000.

Pogrešano letalo najdeno v Californiji

Burbank, Cal. — Potniško le-
talo, ki je izginilo pred tremi
meseci, ko je odletelo iz San
Francisca proti Los Angelesu, je
bilo večer najdeno v gorovju
narodnega parka Yosemite, kjer
je v viharju treščilo na tla. Tam
so našli tudi trupla osemih pot-
nikov in pilota, ki so se ubili.

Ogenj uničil mestece v Latviji

Riga, Latvija, 13. jun. — Me-
stece Ludza v bližini ruske meje
je večer uničil požar. Čez tri ti-
soč ljudi je ostalo brez strehe.

DEŽEVJE OVIRA JAPONSKE VOJ- NE OPERACIJE

Kitajci odbili japonski
naskok na Paišo

LETALSKI NAPAD
NA KANTON

Sanghaj, 13. jun. — Silni de-
ževni nalivi, ki so izpremenili
nižine ob Rumeni reki v močvir-
ja, so ustavili prodiranje japo-
skih čet proti Čengčovu in Han-
kovu, kjer je sedež kitajske vla-
de. Kitajci poročajo, da so od-
bili naskok japonskih čet na Pai-
šo, ki leži 13 milj vzhodno od
Čengčova, kjer se lunghajska
železnica spaja z železnico Pe-
king-Hankov.

Japonski letalci so večeraj
bombardirali progo železnice
Peking-Hankov v treh krajih
med mestoma Čengčov in Han-
kov, toda armada še ni prišla v
bližino proge. Japonci so zdaj,
ko deževni nalivi ovirajo opera-
cije na fronti pri Čengčovu,
aktivni v dolini ob reki Jangtse.
Pod kritjem topniškega bom-
bardiranja so skušali izkrcati
nove čete ob tej reki, kar pa so
Kitajci preprečili.

Kanton, 13. jun. — Japonski
letalci so večeraj ponoči spet na-
padi Kanton, glavno mesto juž-
ne Kitajske, z bombami. Ta je
bil že šestnajsti napad v zadnjih
dneh.

Sodiijo, da so japonski letalci
v teh napadih ubili in ranili
6000 do 10,000 oseb in porušili
več tisoč hiš. Večrj so bom-
bardirali tudi mesta in vasi v
provincama Fukien in Kwan-
tung.

Kitajske avtoritete so uverje-
ne, da se bodo napadi na Kan-
ton iz zraka nadaljevali. Dasi
so japonske bombe uničile vse
železniške postaje v Cantonu,
potniški in tovorni vlaki še ved-
no operirajo.

Telefonska zveza z Moskvo pretrgana

London skuša rešiti za-
gonetko

London, 13. jun. — London ni-
ma telefonske zveze z Moskvo
in povpraševanja v drugih glavnih
mestih evropskih držav so
dobila odgovor, da je bila tudi
med temi mesti in Moskvo tele-
fonska zveza pretrgana.

Reporterji v Parizu so poro-
čali, da ne morejo telefonirati v
Moskvo, danes zjutraj. Vsi kli-
ci so bili zavrnjeni z izjavo, "da
so žice med Varšavo in Moskvo
na tleh."

Angleški poštni urad je nato
poročal, da je direktna telefonska
zveza z Moskvo "mrtva".
Napor londonskih listov, da do-
bijo zvezo z Moskvo preko Ber-
lina, Varšave, Stockholma in
Rige, so se tudi izjalovili. Po-
jasnila, zakaj je bila telefonska
zveza pretrgana, še ni.

Filmski pisatelji so tudi delavci

Washington. — Zvezni delav-
ski odbor je odločil, da tudi film-
ski pisatelji v Hollywoodu spa-
dajo v kategorijo delavcev.
Vedel tega je odobril aplikacijo
Screen Writers Guilda za uni-
jske volitve. Pisatelji se bodo lah-
ko odločili za ta gild, za Screen
Playwrights, ali se pa izrekli
proti oboima.

Velika letalska nesreča; osem ubitih

Delavan, Ill., 11. jun. — Osem
vojaških letalcev se je večeraj
ubilo, ko se je krilo velikega

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Anton in Ana Na-
drah iz West Geneva, O., sta te
dni obiskala gl. urad SNPJ in u-
redništvo Prosvete.

Žrtve kapi

Braddock, Pa. — Dne 5. jun-
ja je "stroke" (kap) zadela
Louisa Hrovata, člana društva
št. 300 SNPJ, ki stanuje na
Church Hillu. Odpeljati so ga
moral v bolnišnico Columbij.
Članom in prijateljem se pripo-
roča, da ga obiskujejo.

Nov grob v Penni

Lawrence, Pa. — Dne 8. jun-
ja je tu umrla Apolonia Mrak,
stara 82 let in rojena v Lasteh
pri Cerknu na Primorskem. Tu
je bivala čez 20 let, vsega sku-
paj v Ameriki pa 37 let in tu za-
pušča moža in sina, v Hackettu,
Pa., pa drugega sina in dve hčer-
i. Bila je pri nekem slovaškem
podpornem društvu. To je bila
najstarejša naseljenka med pe-
čico tu živčih Slovencev. Poko-
pana je bila 12. junija civilno na
Narodnem pokopališču v Bridge-
villu, Pa.

Dva nova grobova v starem
kraju

Ely, Minn. — Jos. Mavetz,
član društva 268 SNPJ, je pre-
jel žalostno novico, da je v Ma-
teni pri Igu 12. maja umrl nje-
gov oče (ime očeta izpuščeno) v
starosti 85 let, ki ni bil nikdaj
prej bolan v svojem življenju. V
Ameriki zapušča dva sinova, v
stareem kraju pa enega sina in
štiri hčere.

Springfield, Ill. — Cecilija Ba-
nič, članica društva 47 SNPJ, je
prejela žalostno vest, da je v Do-
berničah na Dolenskem umrl
njen oče Franc Kmet, star 91
let. V Ameriki zapušča sina
Franka v Nokomis, Ill., in prej
omenjeno hčer, v stari domovini
pa dve hčeri.

Železniške kom- panije posvarjene

Protesti proti mezdnim
redukcijam

Washington, D. C. — (FP) —
Nejevolja, ki se očituje v kon-
gresu proti načrtu železniških
kompanij, ki hočejo reducirati
meze, se je razširila v zadnjem
času na uradne kroge v več dr-
žavah. Najbolj oster protest
proti nameravani redukciji je
zdaj izrekel George H. Earle, go-
verner Pennsylvanije. Posvaril
je magnate, da se igrajo z dina-
mitom v svojih poskuhah, da po-
tisnejo meze navzdol.

Drugi governer je Elmer A.
Benson iz Minnesote. On je tudi
odločno nastopil proti znižanju
meznega standarda železničar-
jev. Earle je poslal protest vsem
kompanijam, ki operirajo želez-
nice v njegovi državi. "Kar po-
trebujemo, je višja, ne manjša
kupna sila", je dejal governer v
svojem protestu. On je tudi po-
bil argument magnatov, da so
prisiljeni znižati meze, ker ni
meddržavna trgovska komisija
dovolila dodatnega zvišanja to-
vornih cen.

"Kompanije so dobile vse, kar
so zahtevale, od komisije," je re-
kel Earle. "Ako bi dovolila do-
datno zvišanje tovarnih cen, ne
bi železnice ničesar pridobile.
Tovorni avti bi prevzeli promet
v večjem obseku in železnice se
ne bi izvekle iz krize."

Edini odgovor, ki ga je Earle
prejel, je prišel od M. W. Cle-
menta, predsednika Pennsylvan-
ske železnice. Ta pravi, da želez-
niške kompanije ne bodo umak-
nile načrta glede meznih reduk-
cij.

bombnega letala, v katerem so
se vozili, odlomilo in je letalo
treščilo na tla v bližini Delava-
na.

KONGRES SE OVEKOVEČIL Z NOVO FARSO

Pod novo postavbo bodo
konzumenti prišli
z dežja pod kap

ZAKON SLABŠI OD
SEDANJEGA

Washington. — (FP) — Ni-
ja zbornica kongresa, kot prej
senatna, je ameriškim masam
kot konzumentom priložila novo
zaušnico, ko je sprejela osnutek
za nov živežni in drogerijski za-
kon (pure food and drug act). Če
postane zakon, kar se najbrže
zgodí, bodo konzumenti prišli z
dežja pod kap, ker jim praktično
ne nudi nobene protekcije. V re-
snici je le gorostasna farsa.

Boj za nov živežni in drogerij-
ski zakon se vrši v kongresu še
več let, odkar so Washington
zasedi "novi dealerji". Original-
ni osnutek, predložen v obeh
zbornicah leta 1933, je res po-
menil temeljito izboljšanje ob-
stoječega zakona za reguliranje
živežne in medicinske industri-
je. Valed tega so proti njemu
takoj nastopili val prizadeti inte-
resi — tovarnarji, trgovci na de-
bela in časopisni magnati — in
bil je kmalu pokopan. Voditelj
teh interesov je v kongresu se-
nator Copeland, demokrat iz
New Yorka, ki obenem za neko
družbo oglašja po radiju — za
lep denar — patentne medicine.

Po mnogih letih intrig in za-
kullnega barantanja je prišel
pred obe zbornici kongresa nov
osnutek, o katerem pravi Unija
konzumentov, da je tak "kot bi
ga sestavili najbolj notorični e-
lementi živežne in drogerijske
industrije. Sigurno jim daje vse,
kar so kdaj pričakovali v svojih
najbolj optimističnih momentih.
Osnutek predstavlja največje in
povsem preračunano izdajstvo
interesov konzumentov."

Sedanji živežni in medicinski
zakon ni dosti boljši od Blažev-
ga žegna, ker praktično ne dolo-
ča nobene kazni za kršilce. Sle-
parske oglaševalce živežna komi-
sija lahko "kaznuje" le s — ava-
rilom, s svojimi "odnehajte" od-
loki. Ameriški trg je kljub te-
mu zakonu poplavljen z ničvred-
nimi in nevarnimi medicinskimi
in drugo robo.

Toda novi zakon bo še večja
farsa, ker daje tovarnarjem, o-
glaševalcem in trgovcem še več
je ugodnosti. Proti vsakemu od-
loku zveznega poljedelarskega de-
partamenta, ki bi izvajal zakon, bi
lahko prizadeti interes nastopili
na vsakem izmed 85 zveznih so-
dišč in izposlovali sodnijsko pre-
poved. Če bi vlada po dolgih so-
dnjskih procesih končno zmaga-
la, med katerim časom bi tovar-
narji in prodajalci ničvrednih ali
škodljivih medicin ali živeža
imeli proste roke, bi ti interesi
lahko šli nato na drugo sodišče
in pričeli z novim procesom.

Valed tega temu zakonu na-
sprotujeta oba zvezna departa-
menta, poljedelski in justični.
Poljedelski tajnik je kongresni-
kom v pismu povedal, da bi bila
administracija zakona radi sek-
cije 701(f), ki določa sodnijsko
postopuro, popolnoma onemogo-
čena. On pravi, da je bolje, da o-
stane sedanji zakon v veljavi.
Justični department pa pravi, da
bi lahko imel samo s tem zak-
onom polne roke dela, ker bi mo-
rali njegovi odvetniki letati od
sodišča do sodišča.

Po nižji zbornici sprejeti osnu-
tek je še slabši kakor oni, ki je
bil sprejet v senatu. Valed tega
je senator Copeland priporočil
kolegom, naj tudi senatna zbor-
nica odobri osnutek nižje zborni-
ce.

Konzumente so v obeh zbor-
nicah pustili na cedilu večinoma
tudi tako zvali "progresivni"
senatorji in kongresniki. Vzrok
je v tem, ker so konzumenti sla-
bo organizirani.

Čehi ogražajo mir, pravijo v Berlinu

Vodja nacijske stranke
napadel češko vlado

Berlin, 13. jun. — Najbolj
hujskajoč govor, ki ga je Nem-
čija slišala v zadnjih letih, je
bil večerajnji govor Rudolfa
Hessa, voditelja nacijske stranke.
On je govoril v navzoč-
nosti diktatorja Hitlerja in mno-
žice 500,000 ljudi v Stettinu.

Hessa je dejal, da koraki, ka-
tere je nedavno podvzela Češko-
slovaška, so ustvarili situacijo,
ki se dasti ne razlikuje od voj-
ne stanja. Poveljeval je
nemško oboroženo silo in izja-
vil, da bo Hitler ščitil sudetake
Nemce. "Češko-slovaška ne mo-
re vzdrževati reda in miru v
svojih mejah," je rekel Hessa.
"Niti ne more ščititi svojih dr-
žavljanov. Mobilizacija, ki jo
je nedavno odredila, ograža
evropski mir."

Vodja nacijske stranke je da-
lje rekel, da so bile govornice o
gibanju nemških čet ob meji
Češko-slovaške brez podlage.
"Hitler ljubi mir," je dejal
Hessa, "toda opozoriti moramo
svet, da to ne more smatrati za
šibkost Nemčije. Kdor misli,
da bo lahko šalil in izžival nem-
ški narod, ne pozna tega na-
roda."

Hitler je tudi govoril nekaj
minut. V svojem govoru je
dejtal, da bodočnost Nemčije slo-
ni na dveh stebrih — na arma-
di in nacijski stranki.

Volitve v sovjet- skih republikah

Stalin dobil večino
glasov

Moskva, 13. jun. — Republi-
ka Georgia je večer izvolila 237
članov sovjetske zbornice in
Stalin, ki je bil rojen v Geor-
giji, je dobil največje število
glasov. Armenija je tudi izvo-
lila 256 članov in tudi tu je
Stalin, ki je tajnik komunistič-
ne stranke, dobil največ glasov.

Volitve v Armeniji in Geor-
giji so bile prve v republikah
Sovjetske unije. Enajst repub-
lik tvori Sovjetsko unijo, ki bo
dobila svoje zbornice v smi-
alu sovjetske ustave. Te bodo
vrhovna oblast in nadomestile
bodo centralne eksekutivne od-
bore. Prve splošne volitve v
Sovjetski uniji so se vršile v de-
cembru preteklega leta. Pri vo-
litvah pridejo v poštev le kandi-
datje komunistične stranke.

Delavska stranka odložila akcijo o peticiji socialistov

New York. — Ameriška de-
lavska stranka je odgodila ak-
cijo glede aplikacije socialistič-
ne stranke o združitvi. Pogaja-
nja so bila prekinjena zaradi iz-
jav nekaterih vodilnih sociali-
stov. Dr. Harry W. Laidler je
rekel, "da bo socialistična stra-
ka ostala kot organizacija in ko-
taka vodila vzgojno kampanjo in
propagando, Ameriško delavsko
stranko pa bo smatrala za svojo
volilno agencijo." Dokler ne bo
nadaljnjih pojasnil od sociali-
stov, bo zadeva v rokah Alexa
Roseja, tajnika Ameriške delav-
ske stranke.

Naciji podrli židovsko sinagogo

Monakovo, Nemčija, 13. jun. —
Nacijske avtoritete so dale
podreti židovsko sinagogo v
glavnem delu mesta. Zidje so
prej dobili ultimatum, naj jo sami
podrejo proti odškodnini \$20,-
000, kar pa so odklonili. Zdaj
imajo samo še eno sinagogo v
tem mestu.

SENATORJI STRAŠIJO VOJ- NE PROFITARJE

Njih d a v č n i osnutek
stremi za "razprofi-
tiranjem" vojne

VISOKI DAVKI NA
DOHODKE

Washington. — Vojni in dru-
gi profitarji bodo najbrže izgu-
bili precej veselja do vojne, ako
bo kongres sprejel daveni načrt
(S. 3912), katerega je predložil
višji zbornici 27 senatorjev za
"razprofittiranje" vojne. Enak o-
snutek je bil predložen tudi v
nižji zbornici.

Osnutek določa visoke vojne
davke na dohodke in drugo imo-
vino. Specifično izjavlja, da je
namen te postavbe, "da nobena
oseba, ki živi pod jurisdikcijo
Združenih držav, ne profitira na
kakršenkoli način od vojne, v
katero so ali bodo zapletene
Združene države." Osnutek ne
predpisuje nobene mobilizacije
ali kakšne diktature za časa voj-
ne, marveč le teške davke, kate-
re bi obtežila sleherni oseba.

Predlagani zakon določa zelo
stroge dohodninske davke. Bazi-
čni dohodninski davek bi znašal
šest odstotkov, ki bi se za sam-
sko osebo pričel s \$500 letnimi
dohodki, za družinske glavarje
pa s tisoč dolarji dohodki (nad
to vsoto je \$100 popusta za vsa-
ko odvisno osebo — otroka etc.).
Potem bi se davek zelo naglo
stopnjeval in bi znašal 93% na
vse dohodke, ki bi znašali nad
\$20,000 na leto. Korporacijski
profiti pa bi bili obdavčeni od
15 do 100 odstotkov. Z drugo be-
sedo: vojno bi pri žepu občutil
skoraj sleherni prebivalec Zdru-
ženih držav, navadni delavec,
farmer in bogatin.

Pod takim zakonom bi kapita-
listi, mali in veliki, bolj težko
grmadiili bogastvo, ker bi mora-
li globoko posegati v žep za fi-
nanciranje vojne. Milijonov bi
skoraj ne mogli spravljati v žep.
Razumljivo je, da med njimi ne
bo nobenega navdušenja za tako
vojno, oziroma za ta zakonski o-
snutek. Skoraj pa ni misliti, da
bo sprejet, ker bi bil slaba hra-
na za "patriote" in 100% patri-
otizem. Sploh bi bil čudež, če ga
sprejme kongres najbolj kapita-
listične države na svetu.

Ta osnutek, ki ga podpirajo
tudi Veterani tujih vojn, so pre-
dložili senatorji Bone, Nys, Po-
pe, Clark, Vandenberg, Neely,
Frazier, Lunde, Shipstead,
Capper, LaFollette, Reynolds,
Bulow, Hatch, Lee, Johnson
(Colo.), McCarran, Bulkley, Ber-
ry, Thomas (Okla.), Murray,
Smathers, Donahay, Gillette,
Schwartz in Hughes. V nižji
zbornici ga je predložil kongres-
nik Maverick iz Texasa.

Čikaška policija aretirala predsed- nika unije CIO

Chicago. — Čikaška policija je
aretirala Jamesa B. Careyaja,
predsednika unije United Elec-
trical, Radio and Machine Work-
ers, in šest drugih članov te u-
nije CIO, ker so pred hotelom
Edgewater Beach razdajali le-
take, s katerimi so informirali
člane konvencije trgovcev radi-
oaparatur o izprtju delavcev pri
Philco Co. Izpuščeni so bili na
prosto pod \$100 varščine za vsa-
kega.

Cevljarji zastavkali proti redukcijam

Philadelphia. — Radi reduke-
je mezd so zastavkali delavci pri
Keystone Slipper Co. in pri
Brooks Shoe Manufacturing Co.
Stavko vodi čevljarjska unija
CIO.

Vesti iz Jugoslavije

(Zbirna poročila iz Jugoslavije)

HUDA ŽELEZNIŠKA NESREČA

Na sreči nobenih človeških žrtev

Iz Slovenjega Grada poročajo, da je ob 11. uri popoldne na železniški progi, ki pa ni zahtevala nobene človeške žrtve. Tem večja pa je bila nesreča, ki je nastala zaradi tega, ker se je devet vagonov mešanega vlaka v Misljinih vagonih po strmi progi zdrvel proti Slovenjemu Gradcu. Vse vagonov je bilo naloženih s lesom, na njih sta bila dva železniška voznika. Vse vagonov je bilo naloženih s lesom, na njih sta bila dva železniška voznika. Vse vagonov je bilo naloženih s lesom, na njih sta bila dva železniška voznika.

SKLADIŠČE SE JE ZRUSILO IN POKOPALO DVA ČLOVEKA

Prvega so kmalu rešili, drugi se bori za življenje

V Masarykovi ulici v Mariboru stoji lesno skladišče trdnice Miroslava France. Dne 30. maja dopoldne se je del skladišča nenadoma porušil in izpod ruševin so ljudje zaslili klice na pomoč. Takoj se je zbralo mnogo ljudi, prihitel pa je tudi takoj orodni avto gasilcev z več gasilci. Ti so takoj začeli z reševanjem. Začeli so odstranjevati deske in hlode in prišli do vodje pisarne Ernesta Piščanca, ki so ga rešili izpod kupa strehe in desak. Ugotovili so, da ima levo nogo večkrat zlomljeno, drugih poškodb pa da nima in da torej njegovo stanje ni nevarno. Piščanec je takoj povedal, da je pod ruševinami še delavec France Ferjančič. Gasilci so dalje odmetavali deske in nazadnje potegnili iz oklepa desak še Ferjančiča, ki pa je bil nezavesten in ves poškodovan. Zdravniki v bolnišnici so ugotovili, da ima vtišljen prsni koš, nalomljeno hrbtenico in težke poškodbe po vsem telesu. Morda bo Ferjančič kljuboval poškodbam in jim ne bo podlegel, toda za delo ne bo več sposoben.

Ferjančič je razložil, kako se je nesreča dogodila. V skladišču sta stali dve grmadi desak, ki pa menda niso bile popolnoma previdno in pravilno zložene. Med obema grmadama desak je bil hodnik. Nenadoma so se usodno uro deske nagnile, oba sklada desak sta se nagnila proti ostrejši, pritiskala na ostrejši in stranske opornike, ki tega pritiska niso zdržali. Baraka se je zrušila in pokopala podse Ferjančiča, ki je stal ravno med sklada, in Piščanca.

Komisija je ugotovila, da so se cementni podstavki, na katerih so stali stebri, nosilci strehe, vdrti v zemljo — in da deske v skladih niso bile zložene pravilno. Zato sta se sklada nagnila in podrla stebre in s tem vsa baraka.

Ferjančičovo stanje je nevarno.

Uboj pri Celju

V Levcu pri Celju so se v Majdičevi gostilni stekli trije fantje, ki jih je gostilničarka skušala pomiriti, a ji ni uspelo. Zato je poklicala na pomoč 31 letnega delavca Josipa Jankoviča, ki je bil v isti hiši na obisku pri svojem prijatelju. Ta je fantje miril, toda fantje so napadli njega. Tedaj so pristopili še drugi gostje in vrgli fantje iz krčme. Zunanje je spet stekel k njim Jankovič in jih miril. Nenadno pa je nekdo izmed njih potegnil iz žepa nož in ga zasadil Jankoviču v prsi ter ga prizadejal veliko rano. Jankovič se je takoj zgrudil. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer pa je že naslednji dan umrl. Zanimljivo je vse tri fante prijel, eden je iz Levca, drugi iz Ostroznega, tretji iz Arje vasi. Umora je osumljen Viktor K. iz Arje vasi, ki dejanje tajni, ostala dva pa so izjavljala, da je zločin napravil Viktor K. Sodišče je uvedlo preiskavo.

V naraku Muri utonil. — V Cmurcu je Mura naplaval trup mlaškega moškega. V njem so spoznali 30 letnega delavca Franca Tišlerja iz Sladke gore, ki je bil zaposlen v sladkorski tovarni lepenke. Ko je narašala Mura pred tednom poplavljal polja in prinašala s sabo les iz avstrijske Nemčije, je Tišler lovil lesa iz Mure, a je pri tem padel v reko in utonil.

Lepa operna predstava — Verdi jev "Rigoletto"

Letos je ljubljanska opera na novo naštudiral Verdievo znano opero "Rigoletto". Glasbeno jo je naštudiral novi mladi dirigent naše opere Demeter Zebre. Zrežiral pa jo je višji režiser Osiip Sest. Vloga dvornega norca Rigoletta je najboljša vloga baritonista Primožiča, zato jo je pel in igral tudi letos. Dosegel je

Prošnje za naturalizacijo

Neverjetno veliko število imen je, ki imajo "prvi papir", pa se obotavljajo, da bi storili drugi in najvažnejši korak, da dobijo ameriško državljanstvo: namreč vložitve prošnje za naturalizacijo. Kdor je dobil "prvi papir", je slovesno izjavil svoj namen, da hoče postati ameriški državljan. Ne glede na to, koliko let dotičnik živi v tej deželi, mora čakati dve leti, predno sme vložiti prošnjo za "drugi papir". Kar pa se tiče njegovega bivanja v tej deželi, se zahteva, da je prosilec nepretrgoma stanoval v tej deželi vsaj pet let, predno sme vložiti prošnjo za naturalizacijo.

Prvi papir velja le za dobo sedem let, ker po tem roku postane neveljaven. Ako je prosilec zamudil ta rok, mora zopet vprašati za nov "prvi papir" in potem čakati nadaljni dve leti, predno sme zaprositi za naturalizacijo.

Očitveno je neupamtno za one, ki že bivajo v Ameriki zadostno število let in imajo že dve leti svoj "prvi papir", da bi še dalje odlagali vložitev prošnje za popolno ameriško državljanstvo. Res je sicer, da dobavljajo "drugače papirja" ni tako enostavna stvar, kakor dobava "prvega papirja". Prosilec za naturalizacijo mora imeti dve priči, ki sta voljni priseči o prošilcem bivanju v Združenih državah in o njegovem dobrem obnašanju. Prosilec se mora podvreči tudi izpitu, iz katerega naj bo razvidno, da prosilec ima osnoven pojem o ameriškem vladnem sistemu in da je v smiselni vreden, da postane ameriški državljan. Toda ta trud se izplača, ker da uspešnemu prosilcu vse predprave in obveznosti ameriškega državljanstva. On pridobi zaželjeno pravico v tretjem razredu, znak, da nudi zelo ekonomičen način za potovanje na tem novem Cunard White Star Linije parniku. To število predstavlja skoraj 1000 več potnikov, kot pa jih je potovalo v kabinskem razredu. Upoštevajoč patronažo potnikov tretjega razreda, uplívnost in prijateljstvo parnika Queen Mary se lahko smatra, da je ta že dosežena. Uradniki Cunard White Star Linije dajo na razpolago vse mogoče ugodnosti svojim potnikom.

Z namenom, da se nadaljuje zgodovina oceanskega potovanja parnika Queen Mary, se je prepejalo 3000 več potnikov v drugem letu njenega obratovanja, ko jih je imela v svojem prvem letu. Vsega skupno je ta parnik napravil 270.519 milj vožnje v dveh letih. (Kar je toliko kot bi prevozil 10 krat okrog sveta.)

Ko se že spet pomisli leto na okrog in vse izgleda, da se bodo rekordi za oceansko potovanje nadaljevali tako, da se potroji in nov rekord bo dosežen, ki je namenjen parniku Queen Mary, kateri je tribut za ladjedelništvo, ter poslugo za tisoče in tisoče več potnikov v njenem tretjem letu službe.

—(Adv.)

POSUŠAJTE

PALANDECH'S TRAVEL BUREAU

Folklore Radio Program

Every Sunday from 1 to 2 P. M.
Station WWAE — 1290 kilocycles

Komisija pod vplivom lobistov

Obeta se nova preiskava radijske industrije

Washington. — (FP) — Kolikane vrednosti je vladna regulacija privatnih industrij, pokaže izjava Georgea H. Payneja, člana zvezne komunikacijske komisije, ki je vrgel temno pego na njeno integriteto.

Pred poslovnim odsekom nižje zbornice je izjavil, da je komisija pod vplivom lobistov radijske industrije. Naloga lobistov je, da poskrbe, da komisija izdaja — "pravilne" odloke. Ko je bil vprašan, če misli, da so njegovi kolegi pod vplivom lobistov, je odgovoril s da. Ni pa hotel navesti njihovih imen; rekel je, da je to pripravljen storiti kot zaprisežena priča, če pride do kongresne preiskave, ali pa na tajni seji odseka. Odsek mu je dal to priliko.

Payne je prišel pred kongresnike v interesu resolucije za kongresno preiskavo radijske industrije. Zvezna komunikacijska komisija sicer že vodi preiskavo, toda kongres naj bi uvedel dodatno na lašno pest. Payne je tudi rekel, da je ta industrija v rokah dveh ali treh monopolskih skupin, ki delajo velike profite in se prav nič ne ozirajo na interese javnosti.

"Tendence radijske industrije gre za tem, da se ojačajo in ohranijo dve ali tri mogoče skupine", je rekel Payne v svoji izjavi. "V resnici danes kontrolirajo skoraj vse boljše zračne dolžine National Broadcasting Co., Columbia Broadcasting System in Mutual Broadcasting System."

"Mnoge oddajne postaje delajo velike profite na škodo javnosti. Tendence pri sestavljanju programov je, da se njih kvaliteta drži na nizki stopnji z namenom, da s svojim šundom ugajajo čim večjemu številu ljudi. S tem pa odganjajo inteligentne poslušalce od prejemnikov."

IZ PRIMORJA

Predvojaška izobrazba v Italiji

Uradni list "Gazzetta Ufficiale" od 5. maja 1938 je objavila zakon od 11. aprila 1938 šte. 405, s katerim se znatno izpremenijo dotedanje določbe za predvojaško izobrazbo.

Člen 4 se glasi: Predvojaška in poveljska izobrazba se vrli v okviru narodnega življenja. To izobrazbo podelujeta moške organizacije italijanske litoralske mladine in prostovoljna milica v tesni zvezi z vojaškimi silami. V mejah vojaških se bodo pritegnile k vojaški predizobrazbi vse državne ustanove (zveza rezervnih častnikov, Nacionalni strelci itd.), ki po svojem dosedanjem delovanju lahko uspešno sodelujejo.

Člen 6. Predvojaška izobrazba se podeluje vsem mladim, ki so stari od 16 do 18 let, ki izpolnijo osem letno starostno leto, do vpoklica pod orožje. Ta doba obsega dve razdobji: prvo se pričinja z osmim starostnim letom in se končuje z dovršenim osemnajstim letom, drugo gre od osemnajstega leta do vpoklica pod orožje.

Od osmega do končnega štirinajstega leta se polaga posebna važnost na moralno pripravo za razvoj vojaškega duha v narodu. V ta namen se bodo dekletki navduševali za vojaško življenje s tem, da pridejo čimvečkrat v vojaško silo v stike, in s proslavljanjem vojaških činov.

Od štirinajstega do osemnajstega leta je vojaška predizobrazba v pravem pomenu besede, združena s telovadbo in športom.

Doba od osemnajstega leta do vpoklica pod orožje pa ima strogo strokovni tehnični vojaški značaj.

Italijanski državljan postane z letom, v katerem dopolni osemnajsto leto, vojak in njegova vojaška dolžnost traja do 55. leta.

Od osemnajstega leta do vpoklica se mora udeleževati vojaške predizobrazbe v okviru italijanske litoralske mladine, nato sledi služba v vojaških kadrih, po končanem kadskem ro-

ku pa se mora udeleževati predpisanih poveljskih vaj.

Prosvetni minister Bottai v Trstu in Istri

Trst, maja 1938. Minister Bottai, ki je ob pohodu na Rim bil med najožjimi sodelovalci Mussolinija in kateri je pred poldrugim letom prevzel ministrstvo prosvete ali, kakor mu sedaj pravijo, ministrstvo za narodno vzgojo, se je mudil na daljšem inspekcijskem potovanju v Julijski Krajini. Dne 15. maja se je ustavil v Trstu, naslednji dan je prepotoval tržaško pokrajino ter si ogledoval razne šole, zlasti pa zavetišča družbe "Italia Redenta", tako na Opčinah, v Sežani, Senožečah, Nabrežini, v Postojni, Sv. Križu pri Trstu, pa pohitel je celo v Kačjo vas. V terek je obiskal šole v zapadni Istri, naslednjega dne se je dopoldne mudil v Pulju, popoldne pa je nadaljeval inspekcijsko potovanje preko Raše, Pičana in Pazina v Trst, odkoder se je zvečer vrnil v Rim.

Italijanski listi so že v svojih dobrodošlih poudarjali veliki politični pomen njegovega obiska. Tako je "Corriere Istriano" od 17. maja v članku, ki nosi naslov "Pozdrav zastopniku duševne", poudarjal, da je bilo šolsko "področje za istrske Italijane skozi desetletja bojnice, na katerem so oni z dosledno vztrajnostjo in obupno odpornostjo izpolnjevali ukaz domovine, namreč branili in reševali največjo dedščino in neovrgljiv dokaz pravice Italije do tega ozemlja, to je Dantejev jezik in rimsko pokolenje."

Minister Bottai je ob obisku trgovske šole v Trstu napovedal, da se bo pod okriljem te šole še letos ustanovila tudi pravna fakulteta s posebnim oddelkom za politične vede. Pri tem je, kakor poroča tržaški "Piccolo", izrečno opozoril, da bo Trst s tako povečanim vseučiliščem odsej vse sposobne vrati svojo delikatno kulturno nalogo, ki je hkratu tudi izredno delikatna političnega značaja.

Se jasneje se je minister izrazil o šolstvu Julijske Krajine na zborovanju šolskih upraviteljev in nadzornikov v Trstu, ko jim je dejal: "Vam, najbolj preizkušenim med vsemi tolikimi italijanskimi šolami, ki ste toliko let v šoli kakor zakopani v rove v borbi proti sovražniku, se pretaka po žilah s krvjo čustvo za šolo, ki je povsem enako čustvu borbe, ki je ni konca ne kraja."

V Pulju je, kakor obširno poroča Corriere Istriano od 19. maja, tamošnji prefekt Cimoroni v ognjevitem nagovoru na ministra poudaril, da "če bi bilo treba spisati zgodovino o irendentizmu v Istri, bi zadostovalo spisati zgodovino istrske šole." Nič manj bojevit, pa ni bil ministrov odgovor. Tako je kazalo na šolske zastave izjavil: "Te so sicer šolske zastave, toda kakor v vsej Italiji so še posebno tu na istrskem ozemlju bojni prapori, kajti istrsko ljudstvo ne pozna šole drugače kakor v smislu boja, borbe in stremjenja po zmagi."

Takane besede so bile izrečene na rimskem forumu v Pulju. Pri slednjem sprejemu v veliki dvorani mestnega magistrata pa je puljski šolski akribnik Areldioacono tako-le predstavil učitelje puljske pokrajine:

"To je 1513 vojakov, ki pod liktorskim znakom vzgajajo in utrjujejo 49.105 mladih duš v 488 dušev. in vežbališčih ...

Insullov sin preje ma \$1000 na teden

Washington. — Samuel Insull ml., sin bivšega javnonapravnega magnata, katerega so ameriške oblasti pred več leti lovile po Evropi, ker je bil osnukan investitorje za več ko \$100.000.000, ima masno službo pri Commonwealth Edison Co. s tedensko plačo tisoč dolarjev. Kakor pravi poročilo te družbe, ki je bilo predloženo zvezni borzni komisiji, je lani prejel kot pomočnik predsednika \$51.041, predsednik James Simpson pa \$97.808 v primeri s \$65.120 leta 1936.

All ste naroteni na danovnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Italijanski rebeli v mehiški državi San Luis Potosi odlagajo orožje.

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v šestih delih s opicijami — Prevodilci Vladimir Levčič

In eva, ko je pograbil zavoj, ki ga preje nikoli ni bil videl, je strgal z njega omot, da bi se prepričal, ali je denar res v njem, nato pa je zbežal z denarjem v žepu in se niti ni spomnil in pomislil na to, da pušča na tleh v obliki raztrganega omota najgromnejšo obtožbo zoper sebe. Vse zato, ker je bil Karamazov, ne pa Smerdjakov, in ni pomislil in se ni spomnil; a kje bi bil tudi utegnil!

On beži, on sliši vpitje slug, ki ga dohaja, sluga ga zgrabi, ustavi in pade, pobit z udarcem medenega tolkača. Obtoženec skoči iz sočutja k njemu. Predstavite si ta položaj. On nam zatrjuje, da je takrat iz usmiljenja okoličnim ljudem, iz sočutja, da bi videl, ali mu ne bi mogel pomagati. Nu, ali je bil to pravi trenutek za izkazovanje takega sočutja? Ne, ampak zato je skočil dol, da bi se uveril, ali je edina priča njegovega hudodelstva živ? Vsako drugo čustvo in vsak drugi nagib bi bila neravna! Pazite na to, da se trudi z Grigorijem ter mu z rutico briše glavo, in ko se je prepričal, da je mrtev, pribeži kakor izgubljen, ves v krvi, spet v stanovanje svoje vzljubljenke. Kako da ni pomislil na to, da je ves krvav in da mu bodo po tem takoj dokazali krivdo? Toda obtoženec nam sam zatrjuje, da se vobče ni zmenil za to, da je bil ves krvav; to lahko dopustimo, zelo mogoče je, z zločinci je v takih trenutkih vselej tako. Dejanje so pekleno premislili, za ostalo jim pa zmanjka razsodka. Moral je čim prej zvedeti, kje je ona, in tako priteče na njeno stanovanje in zve tam nepričakovano, zanj toli ogromno vest: odpeljala se je v Mokroje s svojim 'prejnjim, nespornim'!

IX

Psihologija z vso paro. Trojka, ki drvi. Konec govora državnega pravdnika

Ipolit Kirilovič, ki se je bil očividno odločil za strogo zgodovinsko metodo obravnavanja, h kateri se zelo radi zatekajo vsi nervozni govorniki, nalašč išče strogo začetnih okvirjev, da bi udaril svoj lastni nestrpni zanos, se je spustil na tej točki svojega govora v posebno obširno besedovanje o 'prejnjem' in 'nespornem' ter povedal o tem predmetu več misli, ki se mi vidijo v nekem pogledu zanimive.

"Karamazov, ki je bil na vse do besnosti ljubosumen, zdajci nekako pade in izgine pred 'prejnjim' in 'nespornim'. In to je tem bolj čudno, ker se preje akoro niti zmenil ni za to novo nevarnost, ki se mu bliža v osebi nepričakovane sopernika. Toda on si je vedno predstavljal, da je to še tako daleč, in Karamazov živi zmerom samo v sedanjem trenutku. Najbrže je smatral to celo za izmišljotino. Toda zdajci je s svojim bolnim srcem spoznal, da je ta ženska morda prav zato skrivala novega sopernika in ga baš zato pravkar se varala, ker je ta, sopernik, ki je iznova prihitel k njej, zanj le preveč živo nasprotje fantazije in izmišljotine — ker je zanj vse, ves njen up v življenju!

Ko je to mahoma spoznal, se je umiril. Kaj hočete, gospoda porotniki, ne morem se premagati, da bi molče minil to nenadejano črto v duši obtoženca, ki je, tako bi se zdelo, za nič na svetu ne bi bil zmožen pokazati, da se ni mahoma oglašala neizprosna potreba po resnici, po spoštovanju do ženske in priznanju pravic njenega srca — in to kedaj? — v tistem trenutku, ko si je bil zaradi nje oškričal roke z očetovo krvjo! Res je tudi to, da je bila tudi prelita kri v tistem trenutku že zavpila po maščevanju, zakaj on, ki je bil pogubil svojo dušo in vso svojo usodo na zemlji, je moral v tistem trenutku nehoti začutiti in se vprašati: 'Kaj pomenim zdaj in kaj morem pomeniti zanj, za to bitje, ki ga ljubim bolj od svoje duše, v primeri s tem prejnjim in nespornim, ki se je skesal in vrnil k tej ženski, katero je bil nekaj onemarenil, ter prinesel s seboj novo ljubezen, poštno ponudbo in obljubo prerajene, odsidob srečnega življenja?'

Karamazov je spoznal vse to, spoznal je, da mu je zločin zaprl vsa pota in da je samo še hudodelec, obsojen v smrtno kazen, ne pa človek, ki mu je še živeti! Ta misel ga je strla in uničila. In eva, tedaj se mahoma ustavi pri obupnem načrtu, ki se je moral zazdeti Karamazovu glede na njegov značaj edini in usodni izhod iz njegovega strašnega položaja. Ta izhod je samomor. Karamazov steče po svoje pištole, ki jih je zastavil uradniku Perhotinu, in spotoma, ko dirja k njemu, potegne iz žepa ves svoj denar, zaradi katerega si je pravkar

oškrpil roke z očetovo krvjo. O, denar mu je zdaj potrebnejši od vsega drugega: Karamazov hoče umreti, Karamazov se hoče ustreliti, ljudje naj pomnijo, kdaj se je to zgodilo! Nismo zaman poet, naše življenje ni zaman gorlo kakor sveča, ki jo prižgeš na obeh koncih. 'K njej, k njej — in tam, o, tam napravim gostijo na žive in mrtve, takšno kakršne še ni bilo, da si jo bodo zapomnili in dolgo pripovedovali o njej. Sredi divjih krikov, brezumnih ciganskih pesmi in plesov dvignem zdravično čašo ter napijem ljubljene ženske in njeni novi sreči — nato pa, tam ob njenih nogah, si vpricho nje razstreliti lobanjo v kazen za svoje življenje. Tako se bo kdaj spomnila Mitja Karamazova, videla bo, kako jo je Mitja ljubil, in žal ji bo Mitje.'

V tem je veliko slikovitosti, romantične zanesenosti, divje karamazovske neobziranosti in čustvenosti — nu, in še nečesa drugega, gospoda porotniki, nečesa, kar kriči v duši in ne prestopa razbija v glavi ter mu do smrti zastuplja srce — in to nekaj je vest, gospoda porotniki, to je njena sodba, to so strašni očitki vesti! Toda pištola bo pomirila vse, pištola je edini izhod, drugega ni, potlej pa — ne vem, ali je Karamazov v tistem trenutku mislil na to, kaj bo tam, in ali je Karamazov vobče zmožen, da bi kakor Hamlet premišljeval, kaj bo tam? Ne, gospoda porotniki, drugod imajo Hamlete, pri nas pa imamo dolejš samo Karamazove!

Tu je Ipolit Kirilovič razgrnil zelo podrobno aliko Mitjevega odpravljanja ter prizorov pri Perhotinu, v trgovini in v vozniški. Navel je sila mnogo besed, izrekov in kretanj, ki so bile vse potrjene po pričah — in ta slika je strašno vplivala na prepričanje poslušalcev. Krivda tega človeka, ki je v brezumnju lovil samega sebe in se še ni znal več varovati, je vstajala pred njimi jasno kakor beli dan. "Zdaj ni imel več razloga, da bi bil pazil nase," je rekel Ipolit Kirilovič, "dvakrat ali trikrat je za las manjkalo, da ni vsega priznal, kar namigaval je, samo tega je bilo še treba, da bi bil do konca izrekel besedo (tu so sledile izpovedbe prič). Celo vozniku je spetoma zaklical: 'Ali veš, da voziš morilca?' A dogovoriti vendar ni mogel: najprej je moral priti v vas Mokroje, da šele tam dovrši pisenitev. Toda kaj je med tem čakalo nesrečnega? Skoro že od prvih trenutkov v Mokrem vidi in naposled do dobra spozna, da njegov 'nesporni' sopernik nikakor ni tako nesporen in da ljubljena noče in ne sprejme od njega napitnice na novo srečo in zdravične čaše. A vam, gospoda porotniki, so dejstva že znana izza obravnave. Karamazovljevo zmagoslavje nad tekmečem se je nesporno izkazalo in tedaj — o, tedaj se je pričela povsem nova faza v njegovi duši, najstrašnejša izmed vseh, kar jih je preživela in kar jih bo kdaj še preživela ta duša! Brez pomisljanja lahko priznamo, gospoda porotniki, je vzklilnil Ipolit Kirilovič, "da sta užaljena priroda in zločinski srce sama zase maščevala, popolnejša od vsakega zemeljskega pravosodja!"

In ne samo to: pravosodje in zemeljska kazen celo nekako ublažujeta kazen pirode in sta zločincevi duši v takih trenutkih celo neizogibno potrebni kot njena rešitev pred obupom. Niti predstaviti ne morem Karamazovljeve groze in njegovih nprastvenih muk, ko je spoznal, da ga ona ljubi, da zaradi njega odbija svojega 'prejnjega' in 'nespornega', da kliče njega, Mitjo, s seboj v novo življenje ter mu obeta srečo — in to kdaj? — ko je zanj že vse končano in ni že nič več mogoče! Pri tej priliki naj napravim opazko, ki je za nas jako važna v pojasnilo pravega bistva takratnega obsojenčevega položaja: ta ženska, ta njegova ljubezen, je bila zanj prav do te poslednje minute, da, celo do samega trenutka aretacije nedostopno, strastno zaželeno, toda nedosegljivo bitje, toda zakaj, zakaj se ni že takrat ubil, zakaj je opustil sklep, ki ga je bil storil, zakaj je pozabil celo to, kje mu leži pištola?

Prav zato, ker sta ga udržali ta strastna žepa po ljubezni in upanje, da jo takoj, že tam zadovolji. V času gostije je obvisel ob svoji vzljubljenki, ki je pirovala z njim vred in je bila zanj lepša in bolj zapeljiva nego kdaj poprej — ne gane se od nje, ves zamaknjen je vanjo, ves gineva pred njo. Ta strastna žepa je bila celo dovolj močna, da je za trenutek potlačila ne samo strah pred aretacijo, ampak tudi očitke vesti!

(Dalje prihodnjaj.)

Strel v črni divjini

Henrik že dve leti ni videl bele ženske. Zato se je, ko je Ela križala njegovo pot v tropih, na prvi pogled zaljubil vanjo do ušes. Njegova farma je namreč ležala na severni strani Kilimandžara, v pokrajini, kjer so se sloni ponoči tuleč srečavali s slonovkami, kjer so nosorogi iz dolgega časa ruvali mlada drevesa in kjer so levi begali sem in tja v celih tropih. Z eno besedo — to je bila pokrajina, kar nič ustvarjena za žensko.

Ela je stopila na vroča tla Afrike z moškim spremljevalcem. Svojevratnost pokrajine, divji vršaci gora in glasovi zveri, ki so prihajali iz globoke divjine, vse to jo je premagalo, da se je naposled vdala Henrikovemu prigrigvarjanju, naj ostane nekaj časa v teh krajih. Mogoče je pripomoglo k tej njeni odločitvi tudi dejstvo, da ji je bil mladi mož simpatičen, iz enostavnega razloga, ker dotlej še ni videla podobnega položaja v svojem življenju.

Ce stari Afrikanci trdijo, da je velika razlika med ženskami

v kolonijah in med tistimi, ki živijo izven kolonij, bo to menda resnica. Ženska, ki je odrasla v koloniji, vidi življenje od čisto druge strani kakor ženska, ki živi v krotkem zatišju civilizacije. Odtod prihaja, da ceni ženska v koloniji hitro odločitve. Ženska, ki ne pozna tega življenja, zahteva, da se moški zanj poteguje in prosi za njeno naklonenost. S tem nočem reči, da je takšna ženska sanjavost bitje, ki se ne zaveda trdot sveta okoli sebe. Nasprotno, takšna ženska vidi življenje mogoče bolj s trezno platjo kakor njena sestra v

tropih, kajti podzvedno se oglašava v njeni duši spomin na davno minule čase, ko so moški za žensko ljubezen odhajali na vojno in umirali z globokimi ranami.

Ko je Henrik osem dni po Elinem prihodu pod Kilimandžaro govoril o svoji ljubezni in vprašal Elo, ali ne bi hotela postati njegova žena, mu je Ela odgovorila:

"Vaše vprašanje me popolnoma nič ne preseneča — navzlic temu pa ne morem nanj odgovoriti."

"Čemu ne morete odgovoriti?" je poizvedoval Henrik.

Ela se je resno zadržala v vpraševalnem obraz in povzela:

"Enostavno zategadelj, ker stojim med dvema snubcema. Vi in moj spremljevalec imata v mojih očeh enako visoko ceno. Mogoče smatrate te besede za izraz moje muhavosti. Vendar vas opozarjam, da ni to nobena muha. In se tudi ne izmikam odločitvi. Meni gre v glavnem za to, da jasno vidim in izberem čisto stvarno."

Življenje na Kilimandžaru povzroča, da se ljudje nikdar preveč ne vdaajo črnim mislim.

Henrik in Ela sta po cele dneve hodila po visoki travi, opazovala divje živali, se jim umikala, ali pa streljala nanje. . . . Slike so se naglo menjavale. Časih se je Henrik zdelo, da se spremljevalec Ele malo preveč posveča tej ženski. Da jo ljubi, to je bilo Henriku že popolnoma jasno.

Ela pa se je umela držati v ravnotežju in je bila enako prijazna proti obema. Trudila se je, da je ostala napram obema v enakem tovarstvu.

Spremljevalec Ele je to vedno mirno prenašal. Samo v trenutkih, ko je bil neopažen in daleč od Henrika, so se njegove oči povzdignile k deklici z nekim posebnim hrepenenjem, ki je dajalo njegovemu obrazu čar vzhitečnosti in lepote.

Nekega dne so vsi trije sklenili, da bodo opazovali trop nosorogov, ki so se pojavili v bližini farme. Več ur so križarili po neskončni stepi z visoko travo. Zaradi boljše razgleda je odšel spremljevalec Ele na neki griček, ona pa je ostala s Henrikom v dolini.

Beseda je nanesla na Elinega spremljevalca po Afriki. Henrik je govoril o njem brez trpkosti, čeprav je videl v njem tekmeča svoje ljubezni. Dejal je:

"Vsak moški ima svojo vrednost. Mogoče je ta, ki hodi z vami po afriški stepi, dragocenejši od mene?"

Eli so se napele mišice v obrazu, ko je slišala te besede. A prav v tem trenutku se je oglašal z grlica krik in Henrik in Ela sta urnih nog odhitela tovarišu na pomoč.

Nadaljevanje te zgodbe je povedal major, ki je mnogo doživel v Afriki:

"Nosorog," je dejal. "Je čuden prebivalec divjine. Slabo vidi, slabo sliši in je akoli in akoli nemna žival. Kadar se pojavi pred nosorogom kakšna stvar, ki skuša najprej dobro opazovati. Ker ne vidi dobro, se ji hoče približati. In če je ne doume, se zažene z vso silo proti nji. Saj veste, kaj hočem s tem povedati? Mislim to, da je vsako srečanje z nosorogom v divjini smrtno nevarna reč. Elin spremljevalec tega ni vedel. Podcenjeval je žival, ki mu je stala nasproti — in nosorog je bil močan samec. Ko se je zagnal proti njemu, je bil spremljevalec od strahu izgubil glavo. Puško je sprožil prepozno in še tedaj je odpovedala . . .

Ela, ki se mu je bila v tistem trenutku približala s Henrikom, je silno kriknila in skoro omedlela. Henrik pa je sunil spremljevalca z urno kretnjo v stran, skočil na njegovo mesto in streljal, ko je že začutil tik sebe nosorogov dih. . . . Bil je čudežen strel: strel pogumnega moža, ki je zrasel sredi nevarnosti v divjini. In bilo je tudi dejanje moža, ki je umel brez premisleka žrtvovati svoje življenje za blaginjo drugega.

"Nu, in kako se je potem stvar končala?" je vprašal neki radovednež majorja.

"Nu, kaj mislite, kako se je zasukalo?" se je muzal major. "Kako neki?" je povzel radovednež. "Sklep je čisto enostaven. Ela je šla domov, si po-

noči premislila in odkrila, da pripada njeno srce tistemu, ki je imel v trenutku nevarnosti več prisrčnosti in poguma."

"Tako sodijo povprečniki!" je rekel major. "Oprostite, ampak meni se zdi, da se sami preveč uživljate v vlogi tega moža zmagovalca ter se čutite polaskanega, da vam je mlada dama poklonila svoje srce."

"Kako pa je bilo v resnici?"

"V resnici je bilo takole:

Ela je odšla domov in sklepal: Henrik je nedvomno dragocen mož! A koliko vrednejši od njega mora biti moj spremljevalec, za katerega je postavil svoje življenje na kocko! Iz tega izhaja, da je spremljevalec več vreden od Henrika. Vzela bom torej njega za moža . . .

"In tako, vidite," je zaključil major, "pridemo na koncu do spoznanja, da naredi ženska čisto čisto drugačen zaključek, kakor ga moški pričakujemo od nje. Prav v tem je tudi njena pravico, zato ker je — ženska . . .

WPA v boju proti raku

V Hartfordu, Connecticut, se pod upravo Works Progress administracije izvaja načrt (projekt), ki pomenja korak naprej na polju borbe proti raku.

Prizadevanje, katerega avrha je, da se pomaga pri diagnozi raka pri sedanjih in bodočih generacijah mesta Hartforda, da se dosledno poveča odstotek ozdravitev, obstoja v tem, da se sestavlja seznam in kazalo zapisnikov vseh smrti radi raka, ki so se tam pripetile tekom zadnjih petnajstih let.

Načrt, ki ga je priporočal državni zdravstveni svet in urad za življensko statistiko, je majhen, toda velepomemben, kajti zdravstveni strokovnjaki polagajo danes veliko važnost na to, da se ugotovi zgodovina družin, ki so trpele na raku, ako bolnik hoče, da se napravi diagnoza o simptomih, ki utegnejo pokazati prisotnost raka. Nekateri strokovnjaki trdijo o raku, da edino nado nudi pravočasno spoznanje simptomov in pravilna diagnoza o vrsti in mestu raka. Veliko bi se pomagalo ljudem, da spoznajo potrebo posvetovanja se z zdravnikom, in zdravnikom samim, da na njihova vprašanja najdejo pravočasen odgovor za popolno ozdravitev, ako bi bili na razpolago podatki o družini bolnika. To so mnenja odličnjakov na polju raka kot je doktorica Maud Slye iz Chicaga, ki je skozi trideset let proučevala bele miši v svojem laboratoriju in ki je na podlagi teh študij ugotovila, da se nagnjenost napram raku podeduje in da utegne biti celo podedljiva celo vrsta in mesto raka.

Hartfordski načrt za statistično raziskavo je eden med raznimi podvzetji WPA, ki zaposluje gmotno potrebne delavce na polju študij, katerih avrha je, pomagati v boju proti raku. Skupina beloovrtniških delavcev, pod vodstvom dr. M. Belkina, je zaposlena v Harvardski zdravniški šoli pri raziskavanju raka potom mikromanipulatorja, ki služi za proučevanje o rasti stanic. Javnozdravstveni uradniki, ki podpirajo projekt, so izjavili, da se je pomoč izkazala kot neobhodno potrebna za nadaljevanje dela.

V newyorški bolnišnici Memorial za lečenje raka proučujejo delavci WPA načine za ustvarjanje nutronov v velikih količinah

Člani Delavske zveze, organizacije brezposelnih, demonstrirajo pred mestno hišo v Chicagu

kot novo metodo zdravljenja. Nutrone so odkrili v tej bolnišnici leta 1932 in ti so baje močnejši kot radij, povrh tega pa imajo prednost, da ne vsebujejo svinca. Dasi raziskovalci na polju nutronov niso še obelodanili dosedanjih uspehov, smatralo ta nov način zdravljenja, ki je še v razvoju, za mnogo obetavnejši.

V isti bolnišnici so dali na razpolago popolno opremljen laboratorij oseboj WPA, obstoječemu iz inženirjev, kemičarjev, tehnikov, biologov in raziskovalcev. Sloviti znanstveniki iz univerze Columbia, bolnišnice Memorial, rimske univerze in drugih ustanov sodelujejo s tem osebom.

Prebivalci Brooklyna v New Yorku, ki trpijo na raku, dobivajo postrežbo po najmodernejših zdravilnih metodah v novi klini-

ki za raka, ki jo je Workers Progress administracija lani izpolnila. Dvestopetnajst gmotno potrebnih delavcev je dobilo delo pri tem projektu, ki so ga broylinske bolnišnične oblasti mnogo let priporočale.

SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kulture ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando drugih pomembnih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoj glasilo. Torej agitatorični del in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveta.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Fe sklepa 10. ročne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$4.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani že plačajo pri anamenu \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag na člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$4.00	Za Chicgo in Chicago je \$7.50
1 teden in 4.00	1 teden in 4.50
2 tednika in 5.00	2 tednika in 5.50
3 tednika in 5.50	3 tednika in 6.00
4 tednika in 6.00	4 tednika in 6.50
5 tednikov in 6.50	5 tednikov in 7.00
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali New Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list teden, bode moral tisti član in dotična družina, ki je tako sklenla naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo anisati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$

1) Ime Čl. društva

Naslov

Ustavite teden in ga pripilite k moji naročnini od slededih članov moje družine:

2) Čl. društva

3) Čl. društva

4) Čl. društva

5) Čl. društva

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Čene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila